

НАЗЪМ ХИКМЕТ ПОДЗЕМНАТА ОРЛИЦА

Превод от турски: Азиз Джелил, 1972

chitanka.info

Живеели едно време в едно царство трима братя. Баща им се разболял и с всеки изминат ден силите му все повече и повече го напускали. Отишъл най-големият брат до леглото на болния си баща и казал:

— Татенце, защо с всеки изминат ден все повече и повече слабееш?

Бащата отговорил на най-големия брат така:

— Защото съм тежко болен, синчето ми.

Отишъл средният брат до леглото на болния си баща и казал:

— Татенце, защо с всеки изминат ден все повече и повече слабееш?

Бащата отговорил на средния брат така:

— Защото съм тежко болен, синчето ми.

Отишъл най-малкият брат до леглото на болния си баща и казал:

— Татенце, защо с всеки изминат ден все повече и повече слабееш?

Бащата отговорил на най-малкия брат така:

— Ако ти кажа причината на болестта ми, ще ми помогнеш ли, синчето ми?

— Ще направя всичко, което е по силите ми, само и само да ти помогна — отговорил най-малкият брат.

Бащата въздъхнал и казал:

— В едно далечно царство царува падишах Огуз. Този падишах ми открадна трите вълшебни славея. Ето това е мъката ми.

Най-малкият брат отишъл и рассказал всичко, което чул от баща си, на другите братя.

— Ние вече знаем защо баща ни все повече и повече слабее. Да отидем да намерим вълшебните славеи и да ги върнем на нашия баща — казали братята.

На следващата сутрин тримата братя излезли на път. Дълго вървели, през гори и долини минали и стигнали до един кръстопът, където се срещали три пътя. В началото на първия път имало камък с надпис:

КОЙТО ВЪРВИ ПО ТОЗИ ПЪТ, ЩЕ СЕ ВЪРНЕ ЖИВ И ЗДРАВ.

На камъка на втория път пишело:

КОЙТО ВЪРВИ ПО ТОЗИ ПЪТ, МОЖЕ ДА СЕ ВЪРНЕ, МОЖЕ ДА НЕ СЕ ВЪРНЕ.

А на камъка на третия:

КОЙТО ВЪРВИ ПО ТОЗИ ПЪТ, НАЗАД НЕ СЕ ВРЪЩА.

Най-малкият брат казал на най-големия:

— Ти тръгни по този път, от който се връща жив и здрав.

После отишъл при средния брат:

— Ти, братко, тръгни по този път, от който може да се върне, може и да не се върне човек. А аз ще тръгна по третия път.

С тези думи най-малкият брат се сбогувал с другите си братя и се отправил по този път, от който човек не се връщал назад.

Вървял, вървял най-малкият брат по този път и една сутрин стигнал до една ливада. Забил той в земята кол и вързал за него коня си. После легнал на тревата и заспал. В съня си дочул шум, като че ли по ливадата вървял някой. Събудил се и какво да види: към него идва огромен великан. А в онези времена имало великани, ако искате ми вярвайте, ако искате недейте. Великанът отишъл при момъка. Като видял, че великанът ще го стъпче с краката си, той взел едно копие, хвърлил го към огромната глава на великана и го убил. Метнал се на коня и продължил пътя си.

Един ден по обед той пристигнал пред една къща, същински дворец. Слязъл от коня. Качил се по стълбите. Почукал на вратата. Отворила му една девойка.

— Ax, братко — казала тя, — как успя да дойдеш дотук? Този дом е на падишаха на змейовете Шах-Маран. Всеки миг може да се върне и веднага ще те изяде.

Най-малкият брат отговорил на девойката:

— Не тъжи, никой нищо не може да ми направи. Как се казваш?

— Казвам се Гюлпери — отговорила девойката.

— Ела с мен — казал момъкът. — Не искаш ли да те отведа оттук?

— Добре, но как ще се измъкнем от великана?

— От великана аз вече те избавих — казал момъкът, — убих го.

Сега аз ще вървя по този път нататък, а на връщане ще те взема със себе си. Чакай ме.

— Ще те чакам — съгласила се девойката.

Най-малкият брат се метнал на коня и продължил по-нататък. Пътувал цял месец. Една сутрин пред него се появил дворец. Това бил дворецът на Гюлизар, средната сестра на Гюлпери. Момъкът и на нея обещал, че ще я вземе със себе си на връщане. Тя се съгласила и той продължил пътя си.

Отново пътувал цял месец. Видял друг дворец. Тук живеела най-малката от трите сестри. Казвала се Гюлбахар. Момъкът й казал, че на връщане ще я вземе със себе си. Девойката, така, както и нейните по-големи сестри, се съгласила да го чака.

И отново препуснал своя кон. Пътувал още един месец. В един прекрасен ден видял някакъв старец. Той седял посред пътя и в ръцете си държал едно кълбо, което ту развивал, ту навивал. Момъкът попитал:

— Защо ту развиваш, ту навиваш кълбото дядо?

— Навивам го, за да приближа далечното, а го развивам, за да отдалеча близкото, синко — отговорил старецът.

— Деденце — казал момъкът, — чувал съм, че тук живее падишах на име Огуз. Как мога да го намеря?

— Синко — отговорил старецът, — този падишах от време на време изпада в Огузов сън. Сънят продължава четиридесет дена. Днес той пак легна да спи. Ако сега отидеш в неговия дворец, ще видиш, че и хората, и зверовете там спят. Лъвове, тигри, кучета с ей такива зинали уста, жандарми, войници — всички до един спят дълбок сън. Не се бой, по-рано от четиридесет дена те няма да се събудят. Можеш да влезеш в двореца като у дома си.

Изслушал момъкът внимателно думите на стареца, целунал му ръка и продължил пътя си.

В един прекрасен ден видял пред себе си двореца на падишах Огуз. Влязъл вътре и какво да види: лъвове, тигри, кучета, жандарми — всички стоят като вкаменели. Очите им са широко отворени, но спят. Момъкът се изкачил по стъпалата, минал през големи салони и влязъл в покоите на падишах Огуз. Той също спял върху своя трон. А трите славея пеят ли, пеят в клетката, която се намирала над главата на падишаха. Момъкът взел славеите и излязъл от стаята.

Като се отдалечил малко от двореца, той се спрял.

— А бе — казал си той, — лицето на този падишах беше покрито, а аз даже не се потрудих да го видя що за човек е.

Върнал се момъкът в двореца, влязъл в покоите на падишаха, открил лицето му и що да види: пред него девойка, прекрасна като слънцето. Слисал се от удивление нашият герой. После отново ѝ покрил лицето и излязъл с трите славея от двореца.

Вървял цял месец. Стигнал до двореца на Гюлбахар. Качил я върху коня си и продължил. Вървял още месец. Стигнал до двореца на Гюлизар. Качил и нея на коня и пак продължил. Стигнали до двореца на Гюлпери. И нея взел със себе си.

Една сутрин, когато изгрявало слънцето, момъкът стигнал на същия оня кръстопът, където се разделил с братята си, и видял, че и двамата са вече там. На най-големия брат дал Гюлпери, на средния — Гюлизар, а Гюлбахар направил своя годеница.

Тримата братя с трите девойки тръгнали на път. Насреща им се появил дълбок кладенец. Били много жадни. Най-големият брат казал:

— Ще се спусна в този кладенец, за да извадя малко вода.

Вързали най-големия брат с дебело въже и го пуснали в кладенеца. Но още не слязъл и един аршин^[1], той завикал:

— Изтеглете ме, братя! Загивам!

Изтеглили горе най-големия брат и спуснали в кладенеца средния. Но още не слязъл и един аршин и той завикал:

— Изтеглете ме, братя! Загивам!

Изтеглили горе средния брат. Тогава най-малкият брат взел въжето, вързал го за кръста си, отишъл при кладенеца и преди да го спуснат, казал на братята си:

— Ако викам, че загивам, не ми обръщайте внимание, не ме изтегляйте горе, а колкото се може по-бързо ме спуснете на дъното.

Гюлбахар започнала да се моли на най-малкия брат:

— Не се спускай в кладенеца. Слезеш ли веднъж, няма да се върнеш.

Момъкът не обърнал внимание на нейните молби. Тогава девойката казала:

— Щом си решил твърдо да се спуснеш, послушай ме. На дъното ще видиш два овена: чер и бял. Те ще се движат като светкавици около теб. Ако успееш да се метнеш на белия овен, той ще те изведе на белия свят. Ако сбъркаш и се качиш на черния, той ще те свали седем пласта под земята.

Спуснал се момъкът на дъното на кладенеца. Всичко там било така, както казала девойката. Около нето започнали да се въртят два овена, единият бял, а другият — черен. Най-малкият брат се опитал да скочи върху белия овен, но паднал върху черния и той тутакси го свалил седем пласта под земята.

Под земята момъкът почукал на вратата на една старица:

— Бабичко, дай ми малко вода — помолил се той.

Старицата му дала вода, ама каква вода било това — червена като кръв. Пък и с един такъв тръпчив вкус. Момъкът попитал:

— Защо ви е такава водата, бабичко, като кръв?

— Ах, синко — отговорила старицата, — зъл великан ни спря водата. За да ни пусне малко вода, всеки ден трябва да му носим по една девойка за закуска. След като изяде девойката, водата става кървавочервена. Вече не останаха в града девойки и днес е ред на дъщерята на падишаха.

— А къде е този извор? — попитал момъкът.

— Синко, синко — рекла старицата, — колко юнаци се пребориха с него, но той разкъса всички на парчета и ги изяде. Недей отива, и тебе ще изяде!

— Ти само ми покажи този извор, а останалото остави на мен! — настоял момъкът.

Старицата му показала пътя, който водел към извора.

Стигнал момъкът до извора, спрял се и видял великана. В това време водели при него дъщерята на падишаха. Съпровождала я голяма свита, която пеела тъжни песни. Момъкът взел едно копие, хвърлил го към огромната глава на великана и го убил. Дъщерята на падишаха натопила пръстите си в кръвта на великана и без да забележи момъкът, оставила следи по гърба му.

Върнал се нашият момък при старицата. Отново поискал вода. Старицата му дала вода, но от същата кофа, от която му дала и по-рано, а тя била кървавочервена.

Тогава момъкът казал:

— Иди, бабичко, налей прясна вода от чешмата. Водата ви повече няма да бъде кървава.

Падишахът, като видял, че дъщеря му се връща здрава и читава, се зарадвал много.

— Кой уби великана? — попитал падишахът и заповядал на глашатайите си да обявят по четирите краища на царството, че дава дъщеря си на оня, който е убил великана.

Цяла тълпа лъжегери надошли в двореца. Всеки от тях викал:

— Аз убих великана, аз убих великана!

Невъзможно било да се разбере кой е убил великана и кой не. Царедворците се видели в чудо. Тогава дъщерята на падишаха казала:

— Само аз мога да кажа кой уби великана.

Тя извикала тези, които твърдели, че са убили великана, и започнала да оглежда гърбовете им. Търсела следите от потопените в кръв свои пръсти. Но когато не открила тези следи на гърба на нито един от лъжегероите, дъщерята на падишаха помолила своя баща да заповядва да доведат всички младежи от града. Така или иначе, невъзможно било да не попадне в двореца и нашият момък. Дъщерята на падишаха видяла следите, които оставила върху гърба му.

— Ако искаш да ми кажеш нещо, ако искаш да ми направиш добро, помогни ми да се върна на горната земя — отговорил на предложението на падишаха нашият момък.

Падишахът много се обидил на това, че той пренебрегва дъщеря му, но нямало какво да прави.

Един белобрад старец казал на момъка:

— Синко, на едно място живее една орлица. Не зная дали сега е там, но ако трябва някой да те изведе на бялата земя, това може да направи единствено тя.

Момъкът тръгнал и намерил гнездото на орлицата. Видял едно голямо дърво, обвито с нещо дебело. Разбрал нашият момък, че около дървото се е увила голяма змия. А гнездото на орлицата се намирало именно на това дърво. В гнездото седели и треперели от страх

орленцата. Те се страхували, че змията ще допълзи до тях и ще ги изяде. Момъкът убил змията, легнал и заспал до дървото.

Когато майката орлица се върнала, нашият момък все още спял. Орлицата помислила момъка за своя таен враг, който всяка година изяджал децата ѝ. Спусната се като стрела върху него. Насмалко не го направила на парчета с клюна си. Но малките орлете в един глас записукали:

— Мамо, не го убивай! Той ни спаси от змията. Ако не беше убил змията, тя щеше да ни изяде.

Така майката орлица разбрала кой е тайната ѝ враг. А видяла и трупа на змията. Тогава разтворила още по-широко крилете си над момъка, за да спи той спокойно на сянка.

Момъкът поспал така няколко часа. Когато се събудил, майката орлица му казала:

— Искай от мен каквото поискаш, юначе!

— Изведи ме на бялата земя — отговорил момъкът. — Това е единствената ми молба.

Позамислила се орлицата и казала:

— Страхувам се, синко, че няма да ми стигнат силите да те изведа до повърхността на земята. Но вземи четиридесет меха за вода. Меховете трябва да са от биволска кожа. Месото на четиридесетте бивола също сложи върху гърба ми, а ти се качи най-отгоре.

Момъкът направил така, както казала орлицата. Натоварил меховете и месото между двете криле на птицата и седнал върху тях. Преди да отлетят, орлицата казала на момъка:

— Когато ти кажа „лак“, ти тозчас ми дай мясо, когато кажа „лук“ — налей вода в клюна ми.

Полетели. Когато орлицата казвала „лак“, момъкът ѝ давал мясо, а казвала ли „лук“ — вода. Така те летели четиридесет дни. И когато наблизили повърхността на земята, орлицата отново извикала „лак“, но месото вече било свършило! Какво да се прави? Момъкът тутакси отрязал от крака си едно голямо парче мясо и го пуснал в клюна на орлицата. Накрая стигнали до белия свят. Щом стъпили на повърхността на земята, орлицата свалила момъка от гърба си и казала:

— Ето те на белия свят. Тръгни по своя път.

Но момъкът не поискал да тръгне. Ако тръгнел, щял да закуца.

— Мила орлице, ти се върни при децата си — казал момъкът. — Аз първо ще си отпочина и тогава ще си тръгна.

На това орлицата отговорила така:

— Аз няма да тръгна оттук, докато не те видя, че си поел по своя път.

Нямало какво да се прави. Тръгнал момъкът и с всички сили се стремял да не показва, че му е трудно да върви, но все едно — не можел да не куца.

Орлицата извадила от клюона си онова късче месо, което отрязал момъкът от крака си, и му казала:

— Хайде, синко, сложи това месо на старото му място и тръгвай.

Момъкът сложил парчето месо на крака си и кракът тозчас заздравял. На сбогуване орлицата му казала:

— Щастлив път, синко. Ти спаси нашия град от великана, а моите рожби от змията. На всички стори добро, нека винаги и ти добро да намираш.

Момъкът се върнал при братята си. Заедно с девойките и трите вълшебни славея пристигнали в бащиния дом. Още като видял славеите си, бащата оздравял. Братята направили голяма сватба. Сватбата продължила четиридесет дни и четиридесет нощи.

[1] Аршин — (тур. от перс.) турска мярка за дължина, равна на 68,75 см (за платове) или на 78,8 см (в строителството) — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.